

1. Zakres świadczonych usług i lokalne uwarunkowania jej świadczenia mających znaczący wpływ na dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków na terenie aglomeracji przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Starachowicach

Przedsiębiorstwo wykonuje usługi o charakterze ciągłym w oparciu o własną sieć wodociągowo-kanalizacyjną na rzecz odbiorców usług, z którymi zawarła umowy na dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków na warunkach określonych w w/w ustawie. Przedsiębiorstwo korzysta z ujęć wody: Ujęcie Trębowiec – położone na terenie gmin: Mirzec-Iłża, ujęcie Rataje, ujęcie Wielka Wieś położone na terenie gminy Wąchock. Struktura produkcji wody z w/w ujęć w roku 2022 jest następująca: 95,5% ujęcie Trębowiec, 4,5% ujęcia Rataje i Wielka Wieś. Ujęcie Wielka Wieś zostało wyłączone z eksploatacji 29.11.2022 r.; odbiorcy usług zaopatrywani dotąd wodę z tego ujęcia zostali podłączeni do ujęcia Rataje. Woda z ujęcia Trębowiec (wysokość n.p.m. 190 m) jest przesyłana do głównej przepompowni przedsiębiorstwa (wysokość n.p.m. 265 m + wysokość wlewu do zbiornika 8 m) przewodem o średnicy światła 600 mm i długości 11 847 metrów. W jednej chwili we wskazanym przewodzie znajduje się 3 347 m³ wody, która jest przesyłana na wysokość większą o 83 m niż wynosi poziom gruntu wskazanego ujęcia wody. W związku z powyższym przedsiębiorstwo ponosi wysokie koszty zakupu energii elektrycznej związanego z ujęciem wody w Trębowcu. Za pierwszy kwartał 2021 r. zużycie energii elektrycznej na ten cel wyniosło 825, 7 MWh, co przełożyło się na koszt 302, 3 tys. zł netto. Natomiast w pierwszym kwartale 2023 r. zużycie energii wyniosło 804,6 MWh (zmniejszenie zużycia nastąpiło na skutek wprowadzenia zasilania z własnego źródła) to koszt zakupu wyniósł 753,1 tys. zł. Zatem mimo mniejszego zużycia energii o 21 MWh, jej koszt wzrósł o 450,8 tys. zł, a to na skutek znaczących podwyżek stawek za pobraną energię od 1/2023 r. Gdyby podane wartości liczbowe odnieść do całego 2023 r. oznaczałoby to zwiększenie kosztu samego przesyłu wody o 1 803,2 tys. zł, co stanowi 6% przychodu spółki za 2022 r. z tytułu działalności taryfowej. Fakt ten znacząco wpływa na ponoszone koszty finansowe i ma decydujący wpływ na kalkulację cen i stawek zawartych w taryfach. Jednocześnie przedsiębiorstwo podjęło działania zmierzające do zmniejszenia zakupu energii elektrycznej dla ujęcia Trębowiec poprzez instalację paneli fotowoltaicznych oraz na potrzeby oczyszczalni ścieków poprzez zamontowanie kogeneratora tj. urządzenia do stałego wytwarzania zarówno energii elektrycznej jak i ciepłej przy użyciu gazowego silnika spalinowego zasilanego biogazem pochodzącym z procesu oczyszczania ścieków. Wprowadzenie do eksploatacji wskazanego urządzenia w lipcu 2021 r. pozwoliło na następujące oszczędności w zużyciu energii elektrycznej: 7-12/2021 r. - 300 MWh, 1-12/2022 r. - 1 171,5 MWh, 1-5/2023 r. 462,8 MWh.

Działania te doprowadziły do zredukowania poboru energii elektrycznej z sieci energetycznej w 2022 r. o 50%, zaś za okres pierwszych 5. miesięcy 2023 r. o 52%.

Przedsiębiorstwo dostarcza wodę i odprowadza ścieki z gmin (Starachowice, Mirzec, Brody, Wąchock, Suchedniów, Brody, Iłża, Pawłów), których łączna powierzchnia wynosi 385,87 km², w związku z tym eksploatowane jest (dane na 31.12.2022 r.) 478 573,98 mb sieci wodociągowej i 369 462,53 mb sieci kanalizacyjnej (bez uwzględniania długości przyłączy). Ponadto ukształtowanie terenu (znaczne różnice wysokości bezwzględnej terenu), na którym przedsiębiorstwo świadczy usługi sprawia, że dwie główne magistrale wodociągowe zasilające osiedle Południe w Starachowicach oraz zasilające gminę Brody mają podwyższone w stosunku do pozostałych sieci ciśnienie, co z kolei powoduje wyższe zużycie energii elektrycznej w opisanym zakresie. W związku z powyższym lokalne uwarunkowania świadczonych usług są powiązane z niekorzystnym ukształtowaniem poziomu kosztów energii elektrycznej przeznaczonej na transport wody z ujęcia do przepompowni oraz w wymienionych wyżej kierunkach dystrybucji jak również rozległością terenu gmin, na terenie których przedsiębiorstwo świadczy usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Woda dostarczana jest na teren gmin: Starachowice, Brody, Wąchock, Mirzec, Iłża, Pawłów. Woda i ścieki są dostarczane i odprowadzane z gminy Starachowice, Wąchock, Mirzec, Iłża. Ścieki są odprowadzane z gminy Starachowice, Wąchock, Mirzec, Suchedniów. Przedsiębiorstwo świadczy również usługi dodatkowe w oparciu o cennik w zakresie m.in. budowy przyłączy wodociągowo – kanalizacyjnych oraz usuwania awarii wodociągowo – kanalizacyjnych.

Specyfika świadczonych przez przedsiębiorstwo usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków przejawia się w poniższych danych:

- 1) 79% sprzedanej wody i 89% sprzedanej usługi odprowadzania ścieków koncentruje się na gminie Starachowice, której powierzchnia stanowi 8,2% obszaru działania przedsiębiorstwa,
- 2) 79% sprzedanej wody i 89% sprzedanej usługi odprowadzania ścieków koncentruje się na gminie Starachowice, której liczba mieszkańców stanowi 65% ogółu mieszkańców obszaru działania przedsiębiorstwa,
- 3) długość sieci wodociągowej w gminie Wąchock stanowi 12% ogółu długości sieci wodociągowej przedsiębiorstwa, która odpowiada za 5% sprzedaży wody ogółem,
- 4) długość sieci kanalizacyjnej w gminie Wąchock stanowi 22% ogółu długości sieci kanalizacyjnej przedsiębiorstwa, która odpowiada za sprzedaż 6% sprzedaży usługi odprowadzania ścieków,

- 5) długość sieci wodociągowej w gminie Mirzec stanowi 20% ogółu długości sieci wodociągowej przedsiębiorstwa, która odpowiada za 7% sprzedaży wody ogółem,
- 6) długość sieci kanalizacyjnej w gminie Mirzec stanowi 30% ogółu długości sieci kanalizacyjnej przedsiębiorstwa, która odpowiada za sprzedaż 5% sprzedaży usługi odprowadzania ścieków,
- 7) Długość sieci wodociągowej w gminie Brody stanowi 25% ogółu długości sieci wodociągowej przedsiębiorstwa, która odpowiada za 9% sprzedaży wody ogółem.

Z podanych informacji wynika wysoka dysproporcja pomiędzy zagęszczeniem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie obszaru działania przedsiębiorstwa, a sprzedażą wody i usługi odprowadzania ścieków na terenie poszczególnych gmin. Długość sieci na terenach poszczególnych gmin Brody, Mirzec i Wąchock jest dwu lub nawet trzykrotnie większa niż wynikałoby to z wielkości sprzedaży wody i usługi odprowadzania ścieków na ich terenie odnosząc dane do sprzedaży ogółem. Ponadto przedsiębiorstwo funkcjonuje na obszarze, na którym najdalsze miejsca świadczenia usług pozostają w znacznej odległości od bazy i jednocześnie siedziby (odległości drogowe): kierunek północny zachód (miejscowość Jagodne) - 19 km; kierunek północ (miejscowość Osiny) - 20,3 km; kierunek południowy zachód (miejscowość Bór Kunowski) - 21 km; kierunek południowy zachód (miejscowość Parszów) - 15,4 km. Dlatego też skrajne odległości pomiędzy nieruchomościami, dla których świadczone są usługi wahają się od 36,4 km do 41,3 km odległości drogowej. Porównując powyższe odległości do tych w Warszawie, od dzielnicy Ursynów do dzielnicy Bielany (ok. 25 km) oraz od dzielnicy Ursus do osiedla Stara Miłosna (od 30 km) należy stwierdzić, iż przedsiębiorstwo operuje na znacznych odległościach nieproporcjonalnych do jego wielkości ekonomicznej. Ponadto warto nadmienić, iż łączny obszar, na którym funkcjonuje przedsiębiorstwo to 386 km² (obszar 4 gmin). Odnosząc obszar działania przedsiębiorstwa do obszaru miasta Warszawy (517,24 km²), stanowi on 74,6% obszaru stolicy, oczywiście bez uwzględnienia zagęszczenia nieruchomości, w których świadczone są usługi. W związku z powyższym przedsiębiorstwo ponosi wyższe koszty funkcjonowania (zarówno koszty transportu jak i koszty utrzymania w gotowości urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych: koszty energii elektrycznej, podatek od nieruchomości za umieszczone w gruncie budowle), niż gdyby nie świadczyło usług na tak rozległym i mało zagęszczonym nieruchomościami odbiorców usług terenie.

Poniżej przedstawiamy dodatkowe dane w formie tabel obrazujące specyfikę warunków działania przedsiębiorstwa.

Tabela 1.

Lp.	Gmina	Liczba mieszkańców gminy (2022 r.)	Powierzchnia gminy w km ²	Gęstość zaludnienia na 1 km ² (2022 r.)	Sprzedaż wody w tys. m ³ (2022 r.)	Sprzedaż usługi odprowadzania ścieków w tys. m ³ (2022 r.)
1	Starachowice	44 992	31,8	1 414,84	2 378	2 119
2	Wąchock	6 402	81,8	78,26	140	142
3	Brody	10 263	161,3	63,63	267	0
4	Mirzec	7 971	111,1	71,75	211	125
Łącznie		69 628	386	1 628,48	2 995	2 386

Tabela 2.

Lp.	Gmina	Stosunek procentowy sprzedaży wody dla gminy w sprzedaży wody ogółem	Stosunek procentowy sprzedaży ścieków dla gminy w sprzedaży usługi odprowadzania ścieków ogółem	Stosunek procentowy długości sieci wodociągowej na terenie gminy do łącznej długości sieci wodociągowej	Stosunek procentowy długości sieci kanalizacyjnej na terenie gminy do łącznej długości sieci kanalizacyjnej
1	Starachowice	79%	89%	43%	48%
2	Wąchock	5%	6%	12%	22%
3	Brody	9%	0%	25%	0%
4	Mirzec	7%	5%	20%	30%
Łącznie		100%	100%	100%	100%

Tabela 3.

Lp.	Gmina	Ilość zużytej wody na mieszkańca gminy w m ³ (2022 r.)	Ilość odprowadzonych ścieków na mieszkańca gminy w m ³ (2022 r.)	Długość sieci wodociągowej na mieszkańca gminy w mb (2022 r.)	Długość sieci kanalizacyjnej na mieszkańca gminy w mb (2022 r.)
1	Starachowice	52,83	47,10	4,56	3,95
2	Wąchock	21,87	22,02	8,66	12,84
3	Brody	25,92	0,00	11,52	0,00
4	Mirzec	26,35	15,56	12,51	13,71

Tabela 4.

Lp.	Gmina	Liczba mieszkańców gminy (2022 r.)	Długość sieci wodociągowej w km (2022 r.)	Długość sieci kanalizacyjnej w km (2022 r.)	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 km sieci wodociągowej	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 km sieci kanalizacyjnej
1	Starachowice	44 992	205,2	177,9	219	253
2	Wąchock	6 402	55,5	82,2	115	78
3	Brody	10 263	118,3	0,0	87	0
4	Mirzec	7 971	99,7	109,3	80	73
Łącznie		69 628	478,7	369,4	145	135

Przedsiębiorstwo zaewidencjonowało 16 415 odbiorców wody i 10 341 odbiorców kanalizacji.

1. Podstawy prawne, w oparciu o które działa Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji spółka z o.o. w Starachowicach

- 1) art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463),
- 2) ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 537),
- 3) ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, 2687, z 2023 r. poz. 295, 412, 877),
- 4) Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lutego 2018r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz.1074),
- 5) uchwała nr II/9/2019 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 3 kwietnia 2019 r., poz. 3781),
- 6) decyzja nr 1/2019 z dnia 21.10.2019 r. Prezydenta Miasta Starachowicach wydanej na podstawie art. 16 ust. 1 w/w wymienionej ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- 7) postanowienia innych przepisów prawa, w szczególności Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz. 2294),
- 8) odpowiednie zapisy w umowach na dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków zawartych z odbiorcami usług, będące konkretyzacją lub rozwinięciem obowiązujących przepisów i aktów prawa.

Historyczne, aktualne i nowe ceny i stawki taryfowe

Okresy taryfowe	Okres obowiązywania cen i stawek opłat taryfowych		Ujęcie wody	cena wody za 1 m ³ brutto	stawka opłaty abonamentowej za 3 -mce w zł brutto	cena ścieków za 1 m ³ brutto	stawka opłaty abonamentowej za 3 -mce w zł brutto
Historyczne	od 22.08.2018 r.	do 21.08.2019 r.	Trębowiec	3,77 zł	8,39 zł	6,77 zł	0,00 zł
	od 22.08.2018 r.	do 21.08.2019 r.	Rataje	4,67 zł	8,39 zł	6,77 zł	0,00 zł
	od 22.08.2019 r.	do 21.08.2020 r.	Trębowiec	3,80 zł	8,39 zł	6,84 zł	0,00 zł
	od 22.08.2019 r.	do 21.08.2020 r.	Rataje	4,72 zł	8,39 zł	6,84 zł	0,00 zł
	od 22.08.2020 r.	od 25.08.2021 r.	Trębowiec	3,94 zł	8,39 zł	6,99 zł	0,00 zł
	od 22.08.2020 r.	od 25.08.2021 r.	Rataje	4,80 zł	8,39 zł	6,99 zł	0,00 zł
Bieżące	od 26.08.2021 r.	od 25.08.2022 r.	Trębowiec	4,35 zł	7,39 zł	7,61 zł	7,39 zł
	od 26.08.2021 r.	od 25.08.2022 r.	Rataje	5,32 zł	7,39 zł	7,61 zł	7,39 zł
	od 26.08.2022 r.	od 25.08.2023 r.	Trębowiec	4,37 zł	7,55 zł	7,65 zł	7,55 zł
	od 26.08.2022 r.	od 25.08.2023 r.	Rataje	5,19 zł	7,55 zł	7,65 zł	7,55 zł
	od 26.08.2023 r.	do 3.10.2023 r.	Trębowiec	4,38 zł	7,74 zł	7,68 zł	7,74 zł
	od 26.08.2023 r.	do 3.10.2023 r.	Rataje	5,08 zł	7,74 zł	7,68 zł	7,74 zł
Nowe	od 4.10.2023 r.	do 3.10.2024 r.	Trębowiec	5,61 zł	8,61 zł	8,49 zł	8,61 zł
	od 4.10.2023 r.	do 3.10.2024 r.	Rataje	6,62 zł	8,61 zł	8,49 zł	8,61 zł
	od 4.10.2024 r.	do 3.10.2025 r.	Trębowiec	5,73 zł	9,17 zł	8,65 zł	9,17 zł
	od 4.10.2024 r.	do 3.10.2025 r.	Rataje	6,84 zł	9,17 zł	8,65 zł	9,17 zł
	od 4.10.2025 r.	do 3.10.2026 r.	Trębowiec	5,78 zł	9,53 zł	8,75 zł	9,53 zł
	od 4.10.2025 r.	do 3.10.2026 r.	Rataje	6,97 zł	9,53 zł	8,75 zł	9,53 zł

Zakres aktualnie zachodzących zmian

Obowiązujące ceny i stawki opłat taryfowych w zł brutto	Woda			Ścieki	
	Cena z 1 m ³ - ujęcie Trębowiec	Cena za 1 m ³ - ujęcie Rataje	Stawka opłaty abonamentowej za okres za 3 m-cy	Cena z 1 m ³	Stawka opłaty abonamentowej za okres 3 m-cy
	4,38 zł	5,08 zł	7,74 zł	7,68 zł	7,74 zł
Nowe ceny i stawki opłat taryfowych w zł brutto w pierwszym okresie taryfowym	Cena z 1 m ³	Cena za 1 m ³ - ujęcie Rataje	Stawka opłaty abonamentowej za okres za 3 m-cy	Cena z 1 m ³	Stawka opłaty abonamentowej za okres 3 m-cy
	5,61 zł	6,62 zł	8,61 zł	8,49 zł	8,61 zł
Wzrost kwotowy	1,22 zł	1,54 zł	0,86 zł	0,81 zł	0,86 zł
Wzrost procentowy o	27,83%	30,31%	11,16%	10,55%	11,16%

Ujęcie Trębowiec – zasila gm. Starachowice, część. gm. Wąchock, gm. Mirzec, gm. Brody, część. gm. Pawłów, część. gm. Ilża.

Biorąc pod uwagę średnie roczne zużycie wody na jednego korzystającego z wody i kanalizacji na poziomie 30 m³ (woda + ścieki + opłata abonamentowa)

Obciążenie według aktualnie obowiązującej taryfy 423,71 zł brutto

Obciążenie według planowanej taryfy 491,72 zł brutto

Wzrost rocznych obciążeń o 68 zł brutto

Wzrost roczny o 16%

Biorąc pod uwagę średnie roczne zużycie wody na jednego korzystającego z wody na poziomie 30 m³ (woda + opłata abonamentowa)

Obciążenie według aktualnie obowiązującej taryfy 162,37 zł brutto

Obciążenie według planowanej taryfy 202,58 zł brutto

Wzrost rocznych obciążeń o 40,06 zł brutto

Wzrost roczny o 24,65%

Ujęcie Rataje – zasila część. gm. Wąchock

Biorąc pod uwagę średnie roczne zużycie wody na jednego korzystającego z wody i kanalizacji na poziomie 30 m³ (woda + ścieki + opłata abonamentowa)

Obciążenie według aktualnie obowiązującej taryfy 444,71 zł brutto

Obciążenie według planowanej taryfy 522,16 zł brutto

Wzrost rocznych obciążeń o 77,45 zł brutto

Wzrost roczny o 17,4%

Biorąc pod uwagę średnie roczne zużycie wody na jednego korzystającego z wody na poziomie 30 m³ (woda + opłata abonamentowa)

Obciążenie według aktualnie obowiązującej taryfy 183,37 zł brutto

Obciążenie według planowanej taryfy 233,03 zł brutto

Wzrost rocznych obciążeń o 49,66 zł brutto

Wzrost roczny o 27,8%

Z informacji zawartych powyżej wynika jednoznacznie, że głównymi czynnikami cenotwórczymi są;

- energia elektryczna: niezbędna w procesie technologicznym wydobycia wody i oczyszczania ścieków, a także tłoczenia wody i ścieków od indywidualnych odbiorców.

Średnia cena za 1 MWh

2020 r. – 413,6 zł

2021 r. – 337,40 zł

2022 r. – 366,6 zł

2023 r. – 942 zł

Wzrost o 157 % średniej ceny energii elektrycznej w 2023 r. w stosunku do 2022 r.

- koszty zakupu materiałów i urządzeń niezbędnych do utrzymania w odpowiedniej jakości i sprawności sieci wod.-kan. wraz z niezbędnymi urządzeniami wzrosły o poziom inflacji, która w 2022 r. wg GUS wyniosła 114,4%,

- koszty transportu: niezbędne przejazdy na bardzo rozległym terenie aglomeracji – koszty paliwa wzrosły o 60%,

- koszty związane z płacami pracowników i ich oczekiwania wynikające z galopującej inflacji, które znalazły odzwierciedlenie we wskaźnikach makroekonomicznych Ministerstwa Finansów. Obecne wartości są następujące: na 2023 r. 112,2%, na 2024 r. 106,5%, na 2025 r. 103,9%..

PODSUMOWANIE

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Starachowicach oprócz charakteru przedsiębiorstwa ma także charakter komunalny, a to decyduje i determinuje określone działania z pozoru sprzeczne. Jedne z nich to zachowanie poziomu zyskowności, a drugie nie obciążanie zbyt wysokimi cenami i stawkami opłat za wodę i ścieki mieszkańców aglomeracji. W tym właśnie celu powołano regulatora Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz dokonano istotnych zmian w prawie dotyczącym zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków.

Najistotniejsze z nich dotyczą:

- pozbawienie samorządów możliwości ustalania stawek cen za wodę i ścieki we własnych podmiotach,

- ustalenie trzyletniego okresu obowiązywania cen i stawek za wodę i ścieki zatwierdzanego przez regionalnego Regulatora PGWWP,

- wyłączenie z kosztów kwalifikowanych niezbędnych przy ustalaniu wysokości stawek cen za wodę i ścieki nakładów inwestycyjnych na budowę nowych i odtworzenie istniejącej infrastruktury,
- wydłużenie procesu zmian stawek opłat za wodę i ściek poprzez konieczność procedowania równocześnie skrócenia obowiązującej taryfy i ustalenie nowej na kolejne trzy lata.

Mimo bieżących trudności w PWiK w Starachowicach podejmowane są działania zmniejszające koszty funkcjonowania. W okresie 4 ostatnich lat wykonaliśmy instalacje OZE które pozwoliły zmniejszyć konieczność zakupu energii elektrycznej o ok. 1300 MWh rocznie. Bardzo istotne jest także to, że właściciele nie otrzymują dywidendy od osiągniętych potencjalnie zysków, a te które się pojawiają zgodnie przeznaczają na kapitał zapasowy w spółce. Środki te pozwalają na prowadzenie niezbędnych inwestycji.

Starachowice, 27.09.2023 r.